

NAJVIŠJE SODIŠČE ODREDILO IZREDNO VOLITEV V OKLAHOMI.

Če se Walton ne izreče za to, da se volitve ne morejo vršiti ob času obrednega stanja, bo šlo oklahomsko ljudstvo na volišče prihodnjega torka.

UPORNI BOLONI ZAHTEVAJO SODNO PREPOVED IN IZREDNO VOLITEV.

Oklaoma City, Okla. — Če se guverner Walton ne izreče, da se izredne volitve ne morejo vršiti ob času obrednega stanja, bodo oklahomski volilci glasovali prihodnjega torka na posebnih volilnih oreh, ali se sme generalna skupščina sestati brez guvernerjevega sklicanja, ali ne.

Isti dan bo pred sodnikom J. I. Phelpsom na okrožnem sodišču razprava o peticiji za sodno prepoved, ki so jo vložili uporni postavodajalci proti adjutantu-generalu B. H. Markhamu.

Guverner ni maral odgovoriti na vprašanja, ki so se tikala tega, kako je njegovo stališče glede najvišjega sodišča, ki je ovrglo izrek nižjega sodišča ter se izrekle za izredno volitve.

Čisto jasno je, da amatra to odločitev za krizo svoje politične kariere.

Državni volilni klerk še ni izdal volilnega oklica, in kakor se kaže, bodo guvernerjevi odvetniki napeli vse sile, da preprečijo splošno glasovanje. Vložili bodo predlog za novo zaščiteno, kar bo gotovo precej zavleklo celo zadevo.

Če pride do izredne volitve, potem bo to dokaz, da šli ljudstvo guvernerjevo odstavitev. In Walton bi se ne mogel sprijeti s takšno mandatu. Če ne bo volitve, potem bo zmaga za njegovo politiko, njegovo postopanje proti kukluosovcem in njegove obsedne metode, dobljena.

Guverner je naznanil, da je odredil obsedno stanje tudi v okraju Murray, čigar glavni sedež je v Sulphuru. To je mestec, ki šteje kakih 6.000 oseb. Odposlal je tjakaj čete na željo državljanov, ki pravijo, da ni varno njih življenje in premoženje pod vladno kukluosovskih uradnikov. Nadalje mu je bilo sporočeno, da so bili ljudje napadeni in njih domovi požarjeni, a sodišča se kljub temu niso marala prav nič ganiti.

Peticija sedemindesetih upornih postavodajalcev je vložena na okrožnem sodišču. Potem so se postavodajalci razšli ter se vrnili vsak na svoj dom. Škli se bodo zopet, kadar jih pozove na zborovanje začasni zbornišni predsednik James Brice.

Serif okraja Tulsa Sanford je tudi vložil na najvišjem sodišču prošnjo, v kateri prosi, naj se sodni dvor odstrani narodno stražo iz njegovega urada. O tej

(Dalje na 3. strani.)

PREMOG PODRAŽEN.

Chicago, Ill. — Trgovalci s trdim premogom na drobno so v petek naznanili nove cene. Takovski "range" premog je poskočil v ceni za 40 centov pri toni in stane zdaj \$17.40, "chestnut" se je pa podražil za 30 centov in velja zdaj \$17.30. Cene mehkega premoga in drugih kuriv so še po stari.

KONEC VARČEVANJA Z DNEVNO SVETLOBO.

Chicago, Ill. — Konec varčevanja z dnevno svetlobo, ki je bilo v smislu tozadevne mestne odredbe od 30. aprila sem v veljavi, bo v nedeljo zarana ob dveh popoldnih, ko bodo kazale na vseh mestnih urah pomaknjeni za eno uro nazaj.

VEČ RAZPOROK KOT POROK V NEVADI.

Reno, Nev. — V državi Nevadi se je v preteklem letu poročilo 935 parov, razporočilo pa 1026 parov. — Samo v Reno je bilo 743 razporok in 485 porok.

Pregled 'Inevnih dogodkov.

Amerika.

Oklahomsko vrhovno sodišče je odredilo, da naj ljudstvo z referendumom odloči, če se sme legislatura sniti ali ne.

Burlingtonski vladi je padel s mosta v reko v Wyomingu in 70 do 100 potnikov je utonilo.

Čikaški salunarji so začeli protiofenzivo na sodiščih proti županu in policiji.

Inosemstvo.

Nemčija je na robu treh revolt, ki jo groze razkosati na tri dele. Berlinski diktator je ugnal bavarske klerikalne monarhiste.

Rumunija je ponudila bolgarskemu diktatorju vojaško pomoč proti revolucionarjem. Cankov, ki ni bil ubit, poroča, da je potlačil revolucijo.

Italijani so izpraznili Krk, potem pa se so vrnili s bojnim brodom, ki ostane v krfski luki, dokler Grki ne plačajo odškodnine.

Ispraznitev Carigrada po zavzetih je končan.

Nesreča še vedno tepe Japonce. Povodenj zalila razvaline velikega dela tokijskega mesta.

VLAK SE JE Z MOSTA ZRUŠIL V REKO.

Dan McLain iz Denvera pravi, da je on edini, ki se je rešil iz denverskega spalnega voza. Vlak je padel v reko Muddy, Wyoming.

PO McLAINOVEM MNIENJU JE NAJMANJ 100 SLOVENSkih ŽIVLJENJ IZGUBLJENIH.

Casper, Wyo. — Kakor poročajo, so gotovili desetih sedemindeset mrtvih trupel iz po dnevnih in spalnih voz čikaško-burlingtonsko - kinskega potniškega vlaka št. 30, ki se je zrušil v reko Big Muddy blizu Locketta okoli desetih ponoči zadnji četrtke. McLain iz Denvera pravi, da je on edini, ki se je rešil iz denverskega spalnega voza.

Po njegovem mnenju je, najmanj 100 slovenskih življenj izgubljenih v tej veliki železniški nesreči.

Štirje potniški vozovi so bili popolnoma potopljeni, a eden pa se je postavil pokonci ter molč tako iz reke. McLain pravi, da se najbrž noben potnik ni rešil iz tistih voz.

McLain se je priplazil do neke kempe na oljnim polju Big Muddy. Odtam je telefoniral o nesreči v Douglas, ki je osem milj proč od mesta nesreče.

Kakor se je na krajevem zborovanju uradu burlingtonske železnice izjavil superintendent Grissinger, je reka Big Muddy do 60 hudournik. Zastranega bi bilo vsako reševalno delo odveč in zaman.

Ko so mu rekli, da je najbrž do 100 ljudi izgubilo svoje življenje v tej veliki nesreči, je dejal, da je to prav lahko mogoče. Ni pa mogel povedati, koliko ljudi je bilo na vlaku.

Med tistimi, ki so se peljali na vlaku v Denver, so znane naslednje osebe: Clarence Goodman od tvrdke Crucible Steel Co., R. F. Johnson od tvrdke American Steel Co., oba iz Denvera, in pa Julius Guenther, ki je bil iz Douglasa.

Denver, Colo. — Več kakor dvajset oseb je utonilo, ko je šlo pet potniških voz vlaka št. 30 prek mosta blizu Guernsey, Wyo., ter se zrušilo v narasli potok, kakor je semkaj brzojavil telegrafist na guernseyski postaji tukajšnjemu glavnemu burlingtonskemu poročevalcu.

Po tistem poročilu se je zrušilo pet voz, in sicer dva podnevna voza, en spalni voz in vagon za prtljago v reko, ki je hudo narasla radi močnega deževja.

Dan J. McLain iz Denvera je sporočil po telefonu vest o nesreči svoji ženi ter rekel, da je izmed 125 ljudi, ki so bili na vlaku, najmanj 100 oseb izgubilo življe nje.

Delavec brez delavskega časa-pisja je kakor vojak brez palke.

DENEEN SE JE TUDI PRIDRUŽIL BOJU PROTI KOALICIJI.

Voditelji demokratov in republikancev menijo, da se misli bivši guverner s tem korakom iznova spraviti v politično ospredje.

DENEENOVA ODLOČITEV NI POSEBNO VREČ NEKATERIM PROTIKOALICIJONISTOM.

Chicago, Ill. — Bivši guverner Charles S. Deneen in njegovi glavni pomagači so se na svoji seji v četrtke sklenili pridružiti Zvezi za boljšo vlado in njenim zavetnikom v boju proti demokratično-republikanskemu poalkusu, valiti volilem dne 4. novembra svoje pristaje za člane trindvajsetih sodnikov na višjem in okrožnem sodišču.

V osemindesetih urah bodo zastopniki Deneenove skupine in raznih meščanskih organizacij v zvezi s čikaško pravno zvezo postavili kandidate za osem novih sodnikov na višjem sodišču, dva na okrožnem in za par izpraznjenih mest na višjem sodišču.

Deneenova odločitev ni posebnost več nekaterim protikoalicijonom, ki čele, da bi prišli s popolnim volilnim listkom na dan.

V glavnih stanih obeh prisaditih strank prevladuje mnenje, da ne more bivši guverner ničesar izgubiti s tem svojim korakom, pač pa pridobiti, če se mu posreči vrniti pri svojih ljudi na sodniška mesta.

Odvetnik Patrick H. O'Donnell, ki se je razglasil za samostojnega kandidata za republikanskega nominacije državnega pravdnika, je za popolno protikoalicijsko volilno listo.

"Najbolje moremo izraziti svoje nasprotovanje politični koaliciji s tem, da si sestavimo popolno protikoalicijsko volilno listo," je rekel. "Ivolimo še sedanje sodnike, pa naj se njihova imena pojavijo na koaličijski listi, ali ne."

Dosluzeni vojniki, ki so bili izprva s vsem svojim srecem proti koaliciji, zahtevajo zase tri in morda tudi štiri svoje može na protibosovskem volilnem listku. Če ne bo vpoštevana njih želja, bodo obrnili hrbet neodvisnešem "V mislih nimamo posebne kampanje," je rekel eden izmed njihovih zagovornikov. "Drugi prihajajo. Na primer zvezni senator. Mi nimamo niti demokratije, niti ne republikance. Mi smo le dosluženi vojniki in kot takšni bomo držali skupaj neoziraje se na to ali ono stranko."

SALUNARJI VLOŽILI TOŽBO PROTI ŽUPANU DEVERJU.

Chicago, Ill. — Štirje salunarji so vložili pri sodniku Filippu L. Sullivanu na okrožnem sodišču tožbo, v kateri zahtevajo, naj jim župan Dever zopet da obrtno dovoljenje. Peti salunar zahteva, naj bo županu prepovedano preklicati njegovo liceenco.

Tisti štiri salunarji, ki so vložili tožbo proti županu Deverju, so naslednji: Alfred Caravelli, 1333 Sedgewick street; Sam Popa, 1982 Clybourn ave.; Joseph Just, 3537 Lincoln avenue, in Agnes Sherman, 3142 Greenview avenue.

Medtem pa še vedno prav pridno preklicuje župan Dever salnarske licence, zaka, večerj je bilo zopet štirindeset licenc žrtv županovega peresa.

Ruski caristični general ustreljen.

Zagreb, Jugoslavija, 28. sept. — Iz Moskve je prišlo poročilo, da je bil tam ustreljen general Slašev, ki je začel svetovne vojne poveljeval ruski armadi na Krimu. Slašev je med revolucijo pobegnil v Carigrad in pozneje se je pridružil Wrangelu. Po drugem begu s Krima je prišel v Jugoslavijo, kjer je bil do letošnjega poletja, naker je šel v Rusijo v nadi, da mu sovjeti priznasejo. Sovjeti so ga pa postavili pred sodišče radi izdajstva in eksekutirali.

JAPONSKA VLADA V SIL- NEM STRAHU PRED REVOLUCIJO.

Sanga, 28. sept. — Japonski mogotci so v velikem strahu, da revolucionarni elementi izrabijo sedanje kaotične razmere valed potresa za rdečo revolucijo. Iz tega razloga zdaj poličja preganja in zapira socialiste in komuniste za vsako malenkost, trije socialisti so bili umorjeni pred nekaj dnevi in častnikarski poročevalci iz Sovjetske Rusije ne smejo stopiti na japonska tla. Silni strah pred revolucijo je tudi kriv, da je vlada prepovedala vstop v joko-hamsko luko ruskemu parniku "Lenin", ki je s rdečo zastavo na jamboru privedel zalogo živih za japonske delavce. Vlada se je zbal, da parnik primaka revolucionarne tiskovine.

ITALIJA ŠE NI VRNI- LA KRFA.

Na dan ispraznitve je Mussolini odredil, da bojne ladje ostanejo, dokler Grki ne plačajo.

Rim, 28. sept. — Italijanska eskadra je dobila povelje, da ostane v krfski luki toliko časa, dokler Grčija ne plača 50 milijonov lir odškodnine.

Krk, 28. sept. — Italijanska posadka je večerj zjutraj izpraznila Krk. Grška torpedovka "Smirna" je priplula v luko in izmenjala posadavna strele s italijanskimi bojnimi ladjami, na suhem so se pa vršile ceremonije oddajanja in prevzemanja civilnih in vojaških oblasti med Italijani in Grki. Ali o pol dne se je italijanska flota vrnila in se usidrala v pristanišče. Med probivalci je nastalo razburjenje, italijanski poveljnik je pa pojasnil, da je prejel medpotoma brezlično brzojavko od Mussolinija, ki mu nalaga, da bojne ladje ostanejo v krfski luki toliko časa, dokler Italija ne dobi 50 milijonov lir odškodnine od Grčije.

ANGLEŠKI DELAVCI ZAHTE- VAJO SKLICANJE PARLA- MENTA.

Poruhrake homatiije in brezposel-nost doma zahteva rešitve.

London, 28. sept. — Organiziran proletarijat Anglije pritiska na vlado, naj skliče parlament v zasedanje takoj, ne pa šele 17. novembra kot je določeno. Notranji in zunanji problemi zahtevajo rešitve, ki se ne more izvršiti brez parlamenta.

Izvrševalna odbora Kongresa strokovnih usij in Delavske stranke sta na skupni seji sprejela resolucijo, ki poziva ministrskega predsednika Baldwin, naj brez odlaga skliče parlament.

Velika resnost položaja v Nemčiji, ki gotovo ne bo brez posledic na mednarodno trgovino, in pa brezposelnost v Angliji, katera neprestano raste, sta glavna vzroka za sklicanje parlamenta. Problem brezposelnosti je zelo akuten. Večarj so trume brezposelnih delavcev napadle in okupirale mestno hišo v Poplarju (londonsko predmestje), ko so bile napadeno informirane, da so obični nadzorniki sklenili ustavi ti isplačevanje brezposelnostne podpore.

OREGON IMENOVAL ROSSA ZA VNANJEGA MINISTRA.

Mexico City, Mehika. — Albert Pani, ki je bil dve leti minister za vnanske zadeve, je imenovan za naslednika odstopivšemu finančnemu ministru Adolfu de La Huerti. Ramon Ross, ki je bil doslej načelnik mehiškega Rdečega križa in pa eden mehiških komisarjev na konferenci za ameriško priznanje mehiške vlade, je imenovan za vnanskega ministra. Rossovo imenovanje smatrajo tukaj za nekaj jako dobrodejnega glede ameriško-mehičkih odnosov, ker pravijo, da je Ross izborn poznavatelj ameriških stremiljenj in iskren prijatelj Združenih držav.

Tri revolte ugrožajo Nemčijo.

Na Bavarskem rogoviliijo fašisti, ki pa so prišli v konflikt s klerikalnimi monarhisti, katere je izigrala diktatorska vlada v Berlinu. V Porenju se dvigajo separatisti, na Saksanskem se pa gibljejo komunisti. Bavarski diktator je zagrozil Ludendorfu in Hitlerju z aretacijo. Vsi fašistovski shodi so prepovedani. Demonstracije delavcev proti berlinski diktaturi.

RUMUNIJA PONUJA POMOČ CANKOVU.

Vrangelovi belogardisti padli v bitki z bolgarskimi revolucionarji.

Bukarešt, Rumunija, 28. sept. — Tu poročajo, da je rumunska vlada ponudila bolgarski vladi vojaško pomoč v civilni vojni s kmeti in delavci.

Belgrad, Jugoslavija, 28. sept. — Štirideset Rusov, ki so služili v bivši armadi generala Vrangela na Krimu, je bilo večerj ubitih v bitki z bolgarskimi komunisti v okolici Videna.

Iz Sofije poročajo o neprestanih nemirih in sporadičnih spopadih v mestu in okolici.

London, 28. sept. — Brzojavka iz Aten in Carigrada se glase, da so bolgarske čete strle glavno odporno silo kmetov in komunistov. Vest, da je bil Cankov ubit, je dementirana.

CHICAGO BO NAJBRŽ MESTO REPUBLIKANSKE KONVEN- CIJE.

Washington, D. C. — Čikaško mesto bo najbrž posredilo prihodnje republikanske narodne konvencije.

Čikažanje je hočejo imeti v svoji sredi, in vsa znamenja kažejo, da ni zaman njih prizadevanje v tem oziru, kakor trdi finančni tajnik republikanskega narodnega komiteja Fred W. Upham, ki je sedaj tukaj gost predsednika Coolidgea.

Upham je obiskal predsednika Coolidgea ter se razgovarjal s njim kot novim strankinim voditeljem o tem, kje naj se vrši prihodnja republikanska narodna konvencija. Predsednik je bil seveda v tem oziru dokrajja nevtralen, ali dejal pa je, da je treba vsa mesta, ki se potegujejo za konvencijo pozorilce, vpoštevali.

Samo dve drugi mesti se sedaj še potegujejo za konvencijo. To sta San Francisco in Cleveland. Mesto San Francisco bi rado videlo, če bi se vršila obe konvenciji tamkaj. Zato prevladuje mnenje, da ne bo republikanska konvencija tamkaj. Clevelandu se u-tegne posrečiti, da pridobi republikansko vodstvo zase, posebno pa še zato, ker bi s tem poostila republikanska stranka ime pokojnega predsednika Hardinga, čigar truplo počiva v Marionu, Ohio.

AMERIŠKA VRATA NASTEŽAJ ODPETA INOZEMSKIM DIJA- KOM.

Washington, D. C. — Vlada hoče nastežaj odprti vrata te dežele dijakom, ki pridejo iz tujih dežel semkaj študirat. Delavski department je izdelal izpremembo v priseljeniških postavah. Po tisti izpremembi bodo smeli v to deželo vsi tisti inozemski dijaki, ki se vpišejo v priznane ameriške šole. Pri tem se priseljeniške oblasti ne bodo ozirale na kvote. Državni department je odobril izpremembo. Po vojni se je število inozemskih dijakov, ki se hočejo izobraziti tukaj, popotnilo. Pred vojno je vse sililo v Nemčijo.

AMERIŠKA VRATA NASTEŽAJ ODPETA INOZEMSKIM DIJA- KOM.

Washington, D. C. — Vlada hoče nastežaj odprti vrata te dežele dijakom, ki pridejo iz tujih dežel semkaj študirat. Delavski department je izdelal izpremembo v priseljeniških postavah. Po tisti izpremembi bodo smeli v to deželo vsi tisti inozemski dijaki, ki se vpišejo v priznane ameriške šole. Pri tem se priseljeniške oblasti ne bodo ozirale na kvote. Državni department je odobril izpremembo. Po vojni se je število inozemskih dijakov, ki se hočejo izobraziti tukaj, popotnilo. Pred vojno je vse sililo v Nemčijo.

AMERIŠKA VRATA NASTEŽAJ ODPETA INOZEMSKIM DIJA- KOM.

Washington, D. C. — Vlada hoče nastežaj odprti vrata te dežele dijakom, ki pridejo iz tujih dežel semkaj študirat. Delavski department je izdelal izpremembo v priseljeniških postavah. Po tisti izpremembi bodo smeli v to deželo vsi tisti inozemski dijaki, ki se vpišejo v priznane ameriške šole. Pri tem se priseljeniške oblasti ne bodo ozirale na kvote. Državni department je odobril izpremembo. Po vojni se je število inozemskih dijakov, ki se hočejo izobraziti tukaj, popotnilo. Pred vojno je vse sililo v Nemčijo.

AMERIŠKA VRATA NASTEŽAJ ODPETA INOZEMSKIM DIJA- KOM.

Washington, D. C. — Vlada hoče nastežaj odprti vrata te dežele dijakom, ki pridejo iz tujih dežel semkaj študirat. Delavski department je izdelal izpremembo v priseljeniških postavah. Po tisti izpremembi bodo smeli v to deželo vsi tisti inozemski dijaki, ki se vpišejo v priznane ameriške šole. Pri tem se priseljeniške oblasti ne bodo ozirale na kvote. Državni department je odobril izpremembo. Po vojni se je število inozemskih dijakov, ki se hočejo izobraziti tukaj, popotnilo. Pred vojno je vse sililo v Nemčijo.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vrne.

Naročnina: Zedinjene države (vključno Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$4.50 na leto, \$2.25 na pol leta, \$1.15 na tri mesece, in za izposojnino \$2.00.

Naslov na vsa, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

3257-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$4.50, and foreign countries \$6.00 per year.

"MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Augusta 31-23) poleg valnega imena na naslovu pomeni da vam je s tem davcom potekla naročnina. Ponovito je potrebno, da se vam ne ustavi list.

NARAVNE SILE SO PORUŠILE IMPERIJALISTIČNE SANJE.

Oficijelna Japonska je gojila imperijalistične sanje. Da uresniči te sanje, je vojskovala vojno z Rusijo, v svetovni vojni se je pa pridružila zaveznikom, da se toliko bolj približa njenim imperijalističnim ciljem, ne da bi ji bilo treba preveč kryaveti.

Vse je šlo posreči. Potlačila je Korejo, v Mandžuru se je ugnezdila trdno, žugala je s kovano pestjo Rusiji in Kitaju in včasih je zarožljala s sabljo, da so slišali rožljanje tudi v Ameriki.

Ko se je vršila takozvana razoborožitvena konferenca v Washingtonu, je Japonska imela na tej konferenci mogočno besedo. Kazala je pesti Kitaju in Rusiji. Konferenca ji je dovolila tretje mesto pri oroževanju na morju.

Konferenca je končala in Japonska je pričela izvrševati veliki mornariški program. Konferenca ji je dala oblast, da ga izvrši in Japonska se je poslužila te oblasti. Gradila je potapljače in križarje. Vse je šlo gladko od rok in japonski imperijalisti so sanjali že o tem, da Japonska postane v Aziji to, kar je Velika Britanija v Evropi.

Cez noč je prišla katastrofa. Zemlja se je malo zazibala in bark ni bilo več. Najmočnejše pomorsko oporišče Jokosuka je tako poškodovano, kakor da ga je razdejalo sovražno brodovje z morja in zraka. Največje barke so poškodovane, male barke pa ne tvorijo izjeme. Morsko dno se je dvignilo. Nabiralniki za naravno olje so popokali in olje je zgorelo in tako pomagalo uničiti pomorsko oporišče. Skratka: Potres je tako zdelal japonsko mornarico, kakor da je doživela najhujši poraz v strašni pomorski bitki.

In koliko so vredne imperijalistične sanje v današnjih dneh po izjavi militaristov, ako teh sanj ne podpirajo močna morska in zračna brodovja? Nič, pravijo militaristi.

Škoda v Jokohami in v Tokiju cenijo od ene in pol milijarde dolarjev na dve in pol milijarde dolarjev. Kako velika je škoda v japonski mornarici in v pomorakem oporišču Jokosuki, ne ve nihče povedati in se tudi najbrž ne bo oficijelno izvedelo. Tega ne bo oficijelna Japonska nikdar obesila na veliki zvon. Ampak škoda se da le približno oceniti po očividcih.

Ako se vpošteva ogromna škoda v Jokohami in Tokiju, tedaj je jasno kot beli dan, da bo morala Japonska hočeš-nočeš opustiti svoj mornariški program, akoravno pri tem trpi japonski imperijalizem.

Milijoni, ki so bili izdani za navalizem na Japonskem, so vrženi v morje. Se japonski imperijalisti in kapitalisti ne bodo imeli od njih najmanjšega dobička. Kajti popraviti bo treba najprvo škodo v Jokohami in Tokiju, da bo oficijelna Japonska lahko mislila na izvedenje svojega mornariškega programa.

Japonska bo odslej malo manj rožljala s sabljo in njeni sosedje v Aziji se bodo malo oddahnili, ker ne bo kovana japonska pest vedno pripravljena, da jih udari.

Korejci in Kitajci so veliko pretrpeli zaradi japonskega imperijalizma. Tudi Rusi so imeli veliko škodo, saj so caristi prejemali podporo na Japonskem, ki so pustošili in morili po Sibiriji.

Korejci, Kitajci in Rusi so pošiljali trgovske in druge komisije križem sveta, ki so tožile pri veselih, kako jih tlačijo japonski imperijalizem. Prosile so odpomoči, skilcevale se, da ima vsak narod pravico odločati o svoji usodi. Sprejemali so jih sicer povsod prijazno, govorili so jim tudi lepe besede, kadar je bilo treba spregovoriti, kako jim pomagajo proti japonskem imperijalizmu, da jih ne podjarmi, so skomignili z ramami in lepo molčali. Komisije so se vrlele zopet domov in ostalo je vsi pri starem.

Nihče ni ganil, da brani šibkejši proti močnejšemu. Šibki in slabi so bili prepuščeni sami sebi.

Pa ganila se je naravna sila. Malo je zatrepetala, malo stresla in padali so maliki in svetniki, rušile so se pagode in cerkve, razpadali so altariji in žrtveniki, treslo se je pomorsko oporišče, potapljale so se silne bojne ladje in imperijalistične sanje so se spremenile v prazno morskno peno.

In to kar se je zgodilo na Daljnem vztoku, se lahko danes ali jutri zgodi kje drugje. Kje? Kdo ve, kajti pre računati se radi vneso, naravne sile pa ne napovedujejo svojega nepokoja, še manj pa svojih revolucij.

SLIKE IZ NASELBIN.

East Helena, Mont. — Zednji teden sva se peljala s prijateljem Tomcom po dolini Prickly Pear. Zednji žarki zahajajočega solnca so poljubljali vrhove montanskih gora. Mesto Helena se je rudačilo v večernem žaru. Nad nama se je razprostiralo jasno jesensko nebo. Naprej je dirjal avto mimo zlatorumenega klajsa. Proti zapadu se je zibalo v lahkih valovih Helenako jezero.

To je naš montanski svet, ki nas obdaja s svojim čarom. Krašen kakor nežna deya, kateri se sipljejo preko ramen lasje kot težka, črna svila. Človek za hip pozabi težkogrbi, ki mu more dušo.

Al' sem ti še znanec —
Helenako polje!
Ker dolgo se nisva —
Videla še!

Tudi v naši naselbini je precej novle, veselih in žalostnih. Umrl je Ferdinand Smith, sin znanega trgovca John Smitha. Zaposlen je bil na železnici, kjer si je nakopal usodno boženo. Pogreba se je udeležilo veliko število rojakov. Tudi mestna godba ga je kot svojega člana spramila k zadnjemu počitku.

Rojaku Joe Longfusu je umrl šestletni sin za davico. Večno zvestoba sta si obljubila gospodična Olga Veržuhova in Frank Lokar. Ženin je doma izASURE, III. Prišel je na daljni zapad in utrgal najlepšo cvetko.

V stari kraj je odpotoval Jakob Kofalt.

Luka Papež je nameščen kot gozdar v Mitchell Gulch (Mitchell Guleh).

V nedeljo zvečer se je vračal okoli polnoči domov boter Anže. Bil je v ročicah, zadovoljen je bil s svetom in s seboj. V tej zadovoljnosti pride na zapadno stran mesta, kjer pričenja mali gozd. Tam rastejo že od pamtveka sem zelo bujne koprive. Tu zagleda osebo, golo do pasa, jahati po koprivah na črnem kozlu. Boter se je nestršil in pritekel je napol mrtev domov. Izpil je še kvort pijače, na kar je padel na posteljo. Še je po dobri uri je prišel toliko k sebi, da je povedal o čudni prikazni, ki jo je videl v koprivah. Easthelenski modrijan Kosobrin je na to pogruntal, da so roparji v davnih časih na osem mestu ubili nekoga Nemca, ki se še dandanes vica in dela pokoro. Pa bog je v svojih nebesih in vse je dobro na zemlji. — Francos.

Is Eibnice v Clevelandu. — Hladna jesen nas je že obiskala. In kadar prične padati listje z dreve, tedaj prične podjetniki svoje hlapce, pravilneje povedano svoje sužnje, odslavljati od dela.

Ravno tako je tudi pri nas, kajti naši podjetniki niso izjema. Dne 22. septembra je National Acme kompanija odslavila tri sto osemdeset mož. To je slabo znamenje, ki napoveduje, da hočejo že itak piščo medzo znižati.

Zdaj prejema naveden delavec 45.6 centov na uro. Ako znižajo še to mezdo, bo delavec delal skoraj zastoj v času neznozne draginje. Sedaj se komaj samec preživi pošteno s tako mezdo, kako naj pa lahja tisti, ki ima družino! Samodosebe se razume, da si mora delavska družina pri taki mizeriji plačati pritrgovati pri obleki, hrani, sploh pri vseh najnujnejših izdatkih za prehrano.

Bratje delavci, ako se ne bomo sami poborili za izboljšanje našega položaja, bomo prihajali vedno v slabše razmere. Naša tovarna ni pod kontrolo Steel korporacije, zato delajo z nami svojevolično.

Kaj bi se ne združili za svoje pravice? Zakaj se ne organiziramo v ta namen? Saj vam je znano, da je moč v združenju. Mi rahljamo pernice bogatinom, polnimo jim steklenice s šampanjem, obkladamo jim že itak preobločene mize s najokusnejšimi jedili, pri tem pa pozabimo, da smo tudi mi ljudje in imamo pravico do dostojnega človeškega življenja.

Bogatinji so prišli goli na svet kot mi. Tudi s sabo ne bodo nič nesli na oni svet kot proletari. In vendar taka razlika v življenju med bogatinom in delavcem! Zastavite si vprašanje kakaj. In če to storite, boste prejeli odgovor, da so oni mi, ki se združeni, in mi šibki, ker smo nezdruženi.

Bratje, delavci, zdramite se! Ako tega ne storite, ostanemo kaplja na veji, katero najlahnejši veter otrese. Ako se pa kaplje zdru-

žijo, tedaj nastane iz njih mogočen val, katerega ne zadreže ne preke na njegovem pohodu.

Ako se delavci združimo v svoji pravi delavski organizaciji, postanemo tak mogočen val. Postali bomo močni, naša organizacija bo krepka in imela bo voditelja, kot sta Debs in Howat. In boj za izboljšanje naših tužnih razmer bo lahek. — Louis Kirn.

Vsem podpornim organizacijam.

Gospodje —

Odkar je doseljevanje v Ameriko omejeno, je jasno, da dobivajo naše podporne organizacije manj članov, nego so jih dobivale, dokler je bilo število priseljencev večje. Toda tudi od omejenega števila jih pristopa manjši del k organizacijam, nekaj iz nezanimanja, nekaj pa iz neznanja. V interesu podpornih organizacij, in tudi v interesu iseljencev bi pa bilo, da čim prej pristopijo. To bi se doseglo le na ta način, če bi bili že v starem kraju poučeni o stvari. V ta namen nameravam zbrati podatke o naših organizacijah in jih natisniti v posebni brošuri, ki bi se brezplačno dajala iseljencem v domovini, kadar grejo na pot, pa bi jo lahko prebrali na vožnji čer morje.

To mi bo mogoče izvršiti le tedaj, če mi pridejo družita na ta način nasproti, da mi dajo potrebne podatke. V ta namen Vas uljudno prosim, da bi mi blagovolili dostaviti sledeče:

1. Popolno pravilno ime Vaše organizacije;
2. Stalni naslov uprave organizacije;
3. Pravila;
4. Imena in naslove podružnic ali pridruženih društev;
5. Skupno število članov;
6. Gospodarsko stanje organizacije;
7. Eventualne stavbe organizacije (mesto, kjer je stavba, in kratak opis);
8. Eventualne šole organizacije;
9. Imena in naslove drugih Vam znanih organizacij (podpornih društev, pevskih, kulturnih, šol, itd.).

Vaša organizacija bo v brošuri tako opisana, kakor jo sami opišete, zato bo dobro, da dodate še kakšne druge podatke, če jih imate in še mislite, da bodo koristni za priseljenca, ki prihaja navadno kot popoln tujec v deželo, kjer so razmere povsem različne od onih v domovini in v Evropi sploh.

S spoštovanjem, iseljeniški poslanec — Eibin Kristan.

Izseljevanje Jugoslovancev.

Meseca julija se je iz Jugoslavije izselilo vsa skupaj 384 oseb, in sicer 244 moških in 140 žensk.

Vojvodina je zopet tista pokrajina, ki ima največje število iseljencev, namreč 178, od tega 98 moških in 80 žensk. Iz Bosne in Hercegovine se ni tega meseca nihče izselil. Iz Hrvatske in Slavonije je bilo 69 iseljencev, in sicer 65 moških in 24 žensk; iz Slovenije 48, od tega 22 moških in 26 žensk; iz Dalmacije 36, od tega 32 moških in 4 ženske, iz Srbije 20, od tega 17 moških in 3 ženske, iz Črne Gore 13, od tega 10 moških in 3 ženske.

Izseljevanje se je zopet v prvi vrsti obrnilo v Združene države, za katere je bilo 174 iseljencev; potem sledi Argentina, kamor je odpotovalo 146 oseb; v Kanado se je izselilo 49, v Brazilijo 5, in v druge ameriške dežele 10 oseb. V Združene države se je izselilo 10 oseb iz Srbije, 58 iz Vojvodine, 61 iz Hrvatske in Slavonije in 43 iz Slovenije.

V Kanado so odšli 3 osebe iz Srbije, 10 iz Vojvodine, 2 iz Črne Gore, 22 iz Hrvatske in Slovenije, 3 iz Slovenije.

V Argentino je odpotovalo 7 iseljencev iz Srbije, 26 iz Vojvodine, 11 iz Črne Gore, 5 iz Hrvatske in Slavonije, 25 iz Dalmacije, 2 iz Slovenije.

V Brazilijo se je izselilo 5 oseb iz Vojvodine; v druge ameriške dežele 1 iz Hrvatske in Slavonije, 9 pa iz Vojvodine.

Od 1. januarja do 31. julija se je izselilo iz Srbije 180, iz Vojvodine 1241, iz Črne Gore 22, iz Hrvatske in Slavonije 500, iz Dalmacije 248, iz Slovenije 109, iz Bosne in Hercegovine 14 oseb.

V isti dobi se je izselilo v Združene države 500, v Kanado 301, v

Argentino 1145, v Brazilijo 212, v druge ameriške dežele 67, v Južno Afriko 6, v Egipt 2, v Avstralijo 69, v Novo Zelandijo 4 — vsa 2312 iseljencev.

Kakor je videti, stoji na prvem mestu iseljevanja Vojvodina, med deželami vseljevanja pa Argentina, ki je od novega leta do kraja julija sprejela skoraj polovico vseh naših iseljencev.

Kako previdno, je treba z izdajanjem listov postopati z ozirom na ameriški zakon o vseljevanju, dokazuje dejstvo, da je bilo po izkazih generalnega komisarja vseljevanja v Washingtonu meseca julija pripuščeni v Združene države 328 Jugoslovancev, medtem ko se jih je po izkazih iseljenškega komisariata tega meseca le 174 izselilo v Združene države. To iznaša diferenco od 214, in kaže, koliko bi moglo biti naših iseljencev poslanih nazaj v Ellis Island, če bi se bilo izdalo toliko potnih listov, kolikor jih odpaša na državo po kvoti za julij. Doležle se ni znano, odkod je prišlo tistih 214 priseljencev, ki gredo na račun naše kvote, ne da bi bili dobili potne liste v Jugoslaviji, in to bo treba izvedeti; toda vidi se tudi potem, kakšno praktično važnost ima zanesljiva statistika.

Priseljevanje v septembru.

Po uradnih številkah Generalnega priseljenškega komisarja v Washingtonu je bilo od 1. do 13. septembra t. l. v Združene države pripuščeni 480 Jugoslovancev, oziroma oseb, ki so bile višete v našo kvoto.

V bolnišnici na Ellis Islandu je okrog 400 bolnih priseljencev raznih narodnosti. Zdravniški naseljniki pravijo, da je to normalno stanje in da ni nalezljivih bolezni med iseljenci, ki sedaj prihajajo iz Evrope.

Poročila iz Jugoslavije.

Od naših stalnih poročevalcev.

Ljubljana, 10. septembra 1923.

V zadnjem poročilu sem omenjal, da je prevzela naša država južno železnico v svojo roko. Ker tam manjka pregled prog, ki jih je južna železnica imela dosedaj v svojih rokah, jih podajam sedaj. Glavna proga, ki vodi iz Spilja-Maribor-Zidani most-Ljubljana-Radek, je dolga 245.8 km. Proga Maribor-Prevalje do korokoške meje 80.4 km, in Pregrsko-Kotoriba 90.3 km, Zidani most-Zagreb-Sisak 120.8 km, skupaj tedaj 537.3 km. Razen teh večjih prog pa je imela v svoji upravi še proge kakor Pakrac-Barč, Ljutomer-Radgona, Grobelno-Bogatec in Poljane-Zreče.

Militarizacija vladne zadnje stavke na južni železnici je odpravljena. V Mariboru pa je nova uprava južne železnice vse delavce v delavnicah, ki so štrajkali, izprila in razglasila, da bo prejela delavce v službo na novo. Delavci so obdržali zaupne sestanke in zborovanja, na katerih se je sklepalo o položaju.

Po celi Sloveniji protestirajo občine proti kuluku (cestni tlaki). Tudi klerikalna županska zveza je protestirala proti temu. Naj bi se raje preje brigali, da bi ne prišlo do tako sramotnega zakona.

V Kranju se je vršila dne 2. septembra 60-letnica tamkajšnje Narodne čitalnice s odkritjem Simon Jenkove spominske plošče na hiši, v kateri je umrl dne 18. oktobra 1869. Bil je naš pesnik ljubzni in pevec našega sorškega polja, rojen v Podsmrečju, sin revne matere, katere se je trudila dan in noč, da ga je mogla vzdrževati. Marškaterega njegova pesem bo rojakom v novem kraju gotovo še v spominu.

Časopis poročajo, da je v naši državi še nad 30.000 Rusov, Vranglovih beguncev, dočim se jih je že nad 10.000 izselilo nazaj v Rusijo. Med temi, kar jih je pri nas, vlada silna mrknja do sedanjega režima v Rusiji in delajo med rojaki na sve kriplje, da se čim manj beguncev vrne nazaj v svojo domovino. Pri nas imajo na razpolago vsakovrste šole in tudi v armadi jih sprejemajo, dočim naše ljudi (častnike) odpuščajo. Nedavno je nek avijatik celo ubežal z eroplom, in s v Rumuniji se je spustil na tla in so ga internirali, aparat pa dobi naša vlada najbrž nazaj.

Beogradski časopisi vedo povedati, da bodo odpelane na Hrvatsko "leteče kolone", ki bodo imele nalogo hoditi iz kraja v kraj in iztirjavati davke in loviti vojne begunce.

V Ljubljani so priredili te dni tudi vrtnarsko razstavo, ki je baže nekaj zelo krasnega in dela

čas vrtnarjem. Prav to, naj se tudi vrtnarstvo povzdigne na stopnjo, ki mu gre, posebno že radi tega, da se osamosvojimo tudi na tem polju, da ne bo treba uvažati dragih cvetic iz drugih držav, posebno iz Italije, kot je bilo do sedaj v navadi.

Velesej je obiskalo prvi dan do 20.000 oseb, v ponedeljek in torek pa okrog 10.000 na dan. Sklevalo se je že tudi precej kupiti, kot poročajo časopisi. Več poročam, ko si velesej sam ogledam.

Naša kmetijska družba priredi 8. septembra razstavo živine in mlečnih izdelkov na Bledu, katero si ogledajo tudi zastopniki ministrstva za trgovino in industrijo. Kralj in kraljica, ki sta pred časom zapustila Bled, sta se vrnila v Belgrad.

Forum.

Forum je latinska beseda in je pomenila pri starih Rimljanih javni trg, ki je določen za sejne sodniške obravnave in shode. V starem Rimu je bilo več takih javnih trgov, ki so se ločili v sodniške trge fora civilia in tržne trge fora venalia. Najstarejši in najznamenitejši forum v starem Rimu je bil Forum Romanum v globini med kapitolom in palatinom, ki je služil za središče političnega življenja in prometa.

V angleških listih večkrat čitamo, da je govornik govoril s javnega foruma (public forum) v cerkvi. To pomeni, da je govornik govoril ob času, ki je določen za javne razprave, ki se ne tičejo direktno cerkve. Nekatere cerkve so namreč uvedle predavanja o najbolj različnih predmetih, da se tako privabijo zopet verniki v cerkev. Pri takih razpravah nastopita navadno po dva govornika. Eden zagovarja predmet, drugi ga pobija. Eden zastopa stran vprašanja pozitivno, drugi negativno.

To napravo so prenesle razne protestantovske cerkve iz starega poganškega Rima. Tudi v starem Rimu je bila navada, da so govorniki raz javne govorice na forumu govorili ljudstvu in kritizirali stvari, s katerimi niso bili zadovoljni in so jih amatrali škodljive za ljudstvo.

DINOZAVROVA JAJCA, STARA 10 MILIJONOV LET, NAJDENA.

Peking Kitajaka. — Ogromni dinosavri so neali jajca, od pet do šest palcev dolga, ter imeli svoja gnezda kakor katerokoli domača kokoš v današnjih dneh. Zgodnje sesalske zveri iz Azije in Amerike so si bile sorodne ter se izprehajale in potovale preko obeh celin po zemeljskih mostovih, ki so ju vezali v tistih pradednih časih.

To je dognala tretja azijska ekspedicija ameriškega muzeja, ekspedicija, ki je prebila pet mesecev v Mongoliji.

Partija je pravkar dospela v Peking z največjo doslej znano najdbo ostankov prazgodovinskih živali v zgodovini paleontologije ali starinoslovja. Devet ton teh okamenelih ostankov bodo dali privedi v Ameriko.

Znanstveniki so se vrnili s mnenjem, da je bila mongolska planota središče najstarejših živali.

Petindvajset okamenelih dinosavrskih jajc so našli v nekaj gnezdih med okostji srednjevelikih dinosavrov.

O jajcih menijo, da so stara deset milijonov let.

Raziskovalci so izkopali dvaindeset lobanj in dvanajst popolnih okostij teh orjaških živali. Našli so tudi ostanke sesalcev, posebno ostanke velikanske zveri, ki je podobna rinoceru, in o kateri pravijo, da je bila sorodna s prvotnimi živalmi v Aziji in Ameriki.

Partija je potovala na motornih vozih, ali vsakdanje potrebščine si je prevažala s karavano sedemdesetih velblodov. Mnogo težko in veliko trpljenja so morali ti znanstveniki prebiti v mongolski puščavi. Banditje so jim bili skoro vedno za petami.

Muzejski kurator Mathews je dejal, da se da vzpostaviti in obživiti azijsko življenje iz dobe pred desetimi milijoni let s pomočjo mongolskih najdb.

"To je največja najdba v starinoslovski zgodovini," je izjavil Mathews.

"To bo podvojilo naše znanje."

Popravek. — Pravilno ni Hade ne Homar, ampak pravilno Holmar. — Matija Pogorelec.

"Rodbinska" knjižica.

Dobremu stvarniku je legla senca nezadovoljnosti na lice. Obrnil se je k prvemu človeku in spregovoril o tožnosti:

"O, človek! Nisem te ustvaril za jed in pijačo; tvoj namen na zemlji je blag in vzvišen nad vsem stvarstvom. Vsa živa bitja izročim v tvojo oblast, priroda in njena bogatstva ti bodo služila, kralj boš nad vsem, kar vidiš svoje oči. Samo moje zapovedi izpolnjuj in moje besede poslušaj. Čuj, kaj je tvoj namen in kakšne so moje zapovedi. Pomni vedno in povsod, da si razumno bitje. Telo sem ti dal zato, da bo bival v njem duh in ne da se pasajo po njem hvaliske strasti. Um naj ti bo svetlo orodje, s katerim boš lajšal in sladil svoje življenje in se boril s prirodo tako, da te ne bo zatrla. Roke sem ti ustvaril za delo, srce pa za veliko ljubeč do vseh živih bitij. Čuj, kaj ti zapovedujem! Ne ubijaj, ne sovražaj, ne laži, ne zatiraj, ne izkoriščaj! Živi tako, kakor da bi moral danes umreti, delaj in bodi plemenit in usmiljen tako, kakor da bi bilo tvoje življenje večno."

Stvarnik je nekoliko prenehal in človek je porabil ugodno priliko, da mu znova potoži svoje gorje.

"Gospod," je dejal, "pravim ti, da sem lačen in žejen! Čemu mi tvoji navesti, ko pa nisem še niti okusil sladkosti življenja. Potrpi, najprej jelo, potem delo."

Dobri stvarnik se je vrnil ves potrjen v raj. V tem je bil koncert utihnil in živali so dremale v senca košatih dreves. Srečal je opico in to gaje nekoliko razvedrilo.

"No, si opravil, kar sem ti svetoval?" "Ah," je vzdihnil stvarnik in solza mu je zdrnila po licu. "Sem in nisem. Mislim sem, da bom kronal vesoljstvo, pa sem si nakopal novo nesrečo. Komaj je odprl usta in že kričal: jesti in piti mi daj. Ne vem, kako naj mu izročim v varstvo vse moje živali. Pojedel jih bo in zemlja bo koptet gola."

Opica ga je pogledala, pokimala s glavo in zlezla slonu na hrbet. Minilo je nekaj dni. Dobri stvarnik je hodil po rajskem vrtu s povešeno glavo; živali ga ni so veselile in kralj se je, da je

sploh ustvaril življenje. Človeka ni bilo nikjer. Stvarnika je začelo skrbeti, če se mu ni kaj pripetilo. Odprl je rajska vrata in zaklical v praznino:

"Halooo, ho, hooo! Človek, kje si?"

"Mm, mm," se je oglasilo nekaj v bližnjem grmu, kakor da ne more glas iz grla. Stvarnik je stopil bližje in zagledal človeka, ki je povžival zadnje ostanke zadavljenega koštruna.

"Tako torej izpolnjuješ moje zapovedi? Kaj sem ti rekel? Mar je to tvoj namen na zemlji, da se klatiš po grmovju in ubijaš moje nedolžne živali? Stramuj se!"

Človek je obližnil okrvavljena usta in spregovoril:

"Hvala ti, da si mi dal ostre zobe in krepke roke. Pravkar sem se do sitga najedel, sedaj pa hitro še lonce dobre pijače, potem bova pa govorila o namenih in pomenih." In potegnil je iz grma glinasto posodo z umazano tekočino, ki jo je v eni sapi izpraznil do dna. Ko si je obrisal usta in poravnal po trebuhu dlako, je nadaljeval zadovoljno:

"Tako, vidiš, dobri stvarnik, sedaj se pa lahko pomeniva. Nič se nika ne jezi, da me ni bilo tako dolgo blizu. Tebi je lahko. Stopiš na zemlji, glavo imaš na solcu, s desno roko držiš Jupiterja, s levo objemaš Venero, ješ vsekar, ne idalec, piješ vesoljne zakone in sdi se ti, da bi tudi jaz lahko živel, če bi odpiral usta in mihal s ušesi. Pa ne morem, prav res, da ne morem. Zato pa rajši zadržim takole skrivaj kako živalico, potegnem iz dupla sladkega medu in takoj mi odleže. Zato pa se seveda ne bova prepirla. Vsake mu svoje in ob pravem času. Samo nekaj ti pa zamerim in če dovoliš, sem celo užaljen. Prevaral si me, prikrajšan sem za celo polovico. Da, da, res je tako."

Stvarnik ga je zašušeno pogledal. "Kako meni? Ne razumem te."

"Ha, ha," se je zarežal človek in pokazal svoje ostre zobe. "Ne razumeš me? Tu ni težko razumeti. Včeraj sem zlezal na plot in gledal v tvoj raj. O, tam si si pripravil lep cirkus. Vse se je smejala in kričala tako, da sem moral tišati ušesa. Kaj neki hočeš početi s to golaznišo? Štel sem in štel, pa nisem mogel prešteti. In

kar me je posebno presenetilo, je to, da iz dveh živali nastanejo meni nič tebi nič tri, štiri, deset, petnašt ali pa še več. Vrt bo kmalu pretesen, plot boš moral podreti in pustiti to sodrgo, da se razkropi po zemlji. No, zdaj pa nekaj bolj važnega. Ne bom ti pravil kako in kaj se zgodi, predno iz dveh živali nastanejo tri, ker se mi zdi, da si se tudi v tem malo zmotil, nekaj pa moram povdariti, kar se tiče mene in moje bodočnosti. Mar se nisi opazil, da sem med vsemi tvojimi bitji sam? Opica mi je sicer podobna, toda noge ima tako krive in nerodne, da bi je ne vzel k sebi za vse, to je rajsko godec. Sam pa tudi ne morem ostati. Saj veš in razumeš me, če ti razodenem, kako je hudo, kadar se zavalim po tečni večerji in loncu sladke medice, v mehko travo in zatistem oči.

Roke položim na trebuh, gladiam se in otipavam, pa me skušnjave oblegajo vedno bolj. V duhu vidim alike in prizore iz tvojega raja. Dva medveda sta se srečala. Stisnila sta skupaj gobce, ližeta si nos, čelo, vrat, hrbet, trebuh in nazadnje, oh, dobri moj stvarnik, nazadnje se sva lim s plotu in padem v omedlečico. In ko se zavem, slezem zopet nazaj. In vidim dva zajca. Oba migata z repiči, gladita se s tačkami, sedita na zadnjih nogah in si gledata v oči. In sdi se mi, da si nekaj šepčeta. Potem se eden potuhne v travo, postane majhen in ponihčen, drugemu se dvigne na hrbtu dlaka, ušesa mu vstanejo po koncu, oči se zaiskre, sam zavilli in potem, potem, oh, dobri moj stvarnik, potem mi zastane v grlu sapo in v žilah kri in znova telebnem na tla. Tako se mučim in trpinčim dan za dnem. Vse to je strašno, verjemi mi, da je strašno. Tam iz dveh nastanejo trije, štirje, pet, jaz se pa vedno sam. Usmili se me, dobri moj stvarnik, vekomaj ti bom hvaležen."

Dobri stvarnik je poslušal tožbe človeka in ker mu je vse tako lepo razodel, se je zganilo njegovo usmiljeno srce. Stopil je na visoko skalo in spregovoril s močnim glasom:

"Ni dobro človeku samemu bit. Naredimo mu pomočnico, njemu enako." Rekoč je razprostri roke in nadaljeval:

"Človek zatani oči in pozabi,

da živi. Vrne se za nekaj časa tja, odkoder sem te vzel in tvoja želja se bo izpolnila."

Človek je zaspal. Stvarnik se mu je približal na prstih in kakor prvovrsten kirurg mu je potegnil brez noža rebro iz telesa. Luknjico je zamažil s prstjo, pokril s listjem in odšel tja, kjer je bil malo poprej zlepil iz ilovice človeka. Vse v strahu, da bi se ranjenec ne prebudil in ne opazil, da mu manjka rebro, je stvarnik začel ustvarjati prvo ženo. (Mimogrede je treba pripomniti, da Bog ni ustvaril niti Adama niti Eve. Ustvariti se pravi, iz nič kaj narediti, ker pa ilovica in rebro ni nič, temveč nekaj, je ta trditve napadena in cerkveni pismoniki naj si to dobro zapisejo za ušesa, da na bodo več varali naše počteno deca.) Najprej je raztegnil rebro na vse štiri strani, da je bilo podobno prsnemu košu ubitega vola, potem pa je po vrsti naredil vse dostojne dele prve žene. Recept, po katerem je delal moža, je bil pozabil v svojem rajskem stanovanju in to je bilo usodno zanj in za ves človeški rod, kakor se bomo prepričali pomeje. Žena je bila gotova. Stvarnik ji je vdihnil življenje in hitel, kar so ga neale noge, k spešemu možu. Bana na desni strani se je bila v tem že zacementirala in ko ga je stvarnik prebudil, človek ni niti opazil, kaj se je zgodilo s njim.

POZOR KOVAČI!

Na prodaj je kovačnica in dvonadstropna šest sobna hiša, v kovačnici je vse potrebno orodje in stroji, električna razsvetljava v hiši in kovačnici, kovačnica je iz opeke sezidana. Dve štali za konje ali krave, garaža za avtomobile, 4 stavbišče (lote) zemlje. Vse to se nahaja v sredini malega mesta Youngstown, Pa., v bližini ni nobenega kovača in hiša, ter kovačnica stoji ob glavni cesti, ki se imenuje Lincoln Highway. Lepa prilika za kovača, katerega veseli delati na svojem. Dela je vedno dovolj. Proda se vse skupaj ali pa samo kovačnica in orodje. Če se kdo zanima zato, naj se priglasi osebno ali pa naj mi piše za posla na naslov: Joseph Arch, P. O. Box 172, Youngstown, Pa. (Westmoreland Co.) (Adv.)

"Pojdiva, da ti pokažem tvojo družico", je dejal stvarnik in odšla sta. Žena je spala. Človek je izbulil oči, žile na vratu in obrazu so se napele in telo je drhtelo v tajnem hrepenju. Toda ni bil povsem zadovoljen. Ko je ogledal vse dele svoje pomočnice, se je obrnil k stvarniku rekoč:

"Zopet si me prevaral. Nisi izpolnil svoje obljube."

Stvarnik se je silno začudil.

"Kako to? Kaj ti ne ugaja?"

"Dejal si," je odgovarjal mož, "da mi boš naredil pomočnico meni enako. Zdaj pa odprl oči in pogledal! Mar je ta nestvor meni enak? Mar ne vidiš hribov in doline, dolgih las, debelih nog, zadnjega dela, ki ni v nobenem simetričnem skladu s ostalimi, in končno, kaj naj pomeni to?"

Mož je pogledal nizdol po svojem telesu, opazil je nekaj, kar mu je bilo sicer že znano, pa ga ni motilo, ker je bil vedno sam, potem se je ozrl na ženo in pogrešil isto zadevo na nji.

"Vidiš, dobri moj stvarnik, to ni prav in ni lepo. Obljubil si, pa ne držiš besede. Kako bom ži-

vel v družbi s tem spakom, če pa nisva podobna niti tam, kjer sem na svoje telo najbolj ponosen?"

Stvarnik je tolažil ogorčeno moža.

(Dalje prihodnjič.)

Naročite "Prosveto" vašim sorodnikom ali prijatelju v domačini.

NOVE SLOVENSKE COLUMBIA GRAMOFONSKE PLOŠČE.

E 7993 (Deklica Milla, Vabilo, poje kvartet Ljubljana.

E 7994 (Kosarček iz, Pastirček, poje kvartet Ljubljana.

Plošče stanejo po 75c, z naročilom priložite denar ali Money Order na naslov:

JOHN F. VESEL, P. O. Box 126, GREENWOOD, WIS.

VARČLJIVI NAROD

VLAGA REDOVITO INVESTIRA RAZUMNO V

KASPAR STATE BANK

NAJVEČJI JUGOSLOVENSKE BANKE V ZJEDINJENIH DRŽAVAH.

1900 Blue Island Ave., vogal 19. ulice CHICAGO ILLINOIS

KAPITAL IN PREOSTANEK \$1,250,000.00

Pod nadzorstvom vladnim, državnim in Chicago Clearing House Ass'n.

Prodajamo parobrodne listke za vse parobrodne družbe v Jugoslavijo in obratno. Izdelujemo listine (affidavits) za priseljenike, ter pošiljamo denar v staro domovino najceneje in najhitreje.

Med dvema stoloma.

JOSIP JURČIC.

(Dalja.)

In zdelo se mu je, da ni prav zadovoljen. Vse je prenapeto prišlo. Tako brž šeniti se! Ne mudi se prav nič še! In kaj njegov oče — ta čudni mož — o tem poroča? Naposled se boče že zamejal po svoje, ali se celo jezi, kar ni potrebno, še manj pa prijetno. Vrag vzame! strica Pridana, da je prišel baš o takem času. Ko je videl in svedel, potem, to seveda, ni bilo mogoče drugače ravnati; Nikolaj se je moral moža izkazati. Ko bi se bila stvar dala le malo odložiti še, pa bi bilo bolje. Sicer bi bilo pa res lepo, oh, in kraano življenje, ko bi bila Tončka še precej njegova, to je res. A kakšna žena boče? O tem prej ni še mislil. Dobra. Samo ko bi... E, kaj, boče že kao!

V tem je bil konj po klanen do vrha na ravno prišel, voznik se vzpne, nategne vajeti, konj se domiali, da ga krepka roka vlada in brzo ubere hiter dir pod nogami, da hladilna sapa Nikolaju zaplase preko ušes in mu odnese telke misli.

Ob istem dnevu, le kasneje proti večeru, sedela pa je mlada Tončka gori pred vilo Podvinom pri svoji prijateljici gospodini Lujzi. Malokdaj je bila tu, ker morala je vendar doma gospodinjiti, čeravno siljena ni bila. Ali kadar je bila tu, brigala se je močno za rože in cvetice, ki so bile v gredah pred hišo, brigala se je za vinkovino, ki je rasla ob sidu do strehe, in stopala je rada semtertamt.

Danes pa nič tega. Prijateljica ji je poznala, da nekaj ima; to se ji je videlo na ustih. A čakala je hudomušno, da bi sama začela pripovedovati, kaj je novega. Ni se motila. Tončka je počasi začela; bila izpraševana potem, in naposled nazlo vse povedala — radostno novico, da je nevesta!

Ko bi bila srečna deklica boljše opazovalka, a ne tako vtopljen v svoje srčno čuvstvo, zapačila bi bila, da se je gospodična sgenila od sađenja in se ji je prvi hipce oko prav čudno zaklirilo.

"Tako!" se gospodinja zavzame čudom in vpraša: "Ali ni malo prehitro?"

"Zakaj?" vpraša deklica osump.

A ona vzrokov povedati ostane dolžna. Tudi baš v tem hipu zakajlja v izbi nje tovarilica, bolelna gospa pristavova; zato se vzpne ob sidu in jo skozi odprto okno vpraša, če kaj želi.

Tončka je mirno sedela na klopi, xila v trnjevo mejo, kjer so vrabel vpili, a ni slušala vrabecev, nje misli so bile daleč stran.

S svojo poluupleteno nogavico v belih prstih pride gospodična zopet nazaj, sede k Tončki in začne čisto navadno reči izpraševati, skakaje semtertja, od nisa do nisa. Naposled vpraša:

"Ali že misliš o našem izletu tako dopolna ali nedolga, kadar moj svak pride sem?"

"Da!"

"To se ve, da pojde tvoj šenin s nami."

In takoj je začela zopet razpravljati o neki novi obleki. Tončka si nama ni upala več besede obrniti na ono, kar ji je prej zaspala tako iz srca in duše. In vendar bi bila tako rada in rada govorila, veliko govorila o tem s prijateljico. Zakaj se ji to tako malo važno zdi?

Prvič v svojem življenju je šutla, čeprav si o tem čutu s mislijo ali s besedami ne bila mogla dati razjasnila, kako je nemilo polnemu srcu, če je tudi sreča polna, če nima prijateljske odprte duše poleg sebe, kateri se brez skrbi sme odkriti.

Naglasno vstane in reče: "Iti moram."

"Žet" vpraša Lujza hladno.

"Kesen je."

"Lahko no!"

Noeoj je bil prvi večer, da ji ni gospodična Lujza rekla: "Jutri zopet pridi."

Imela je namreč svoje misli in časih človek najrajši premišlja na samem.

XII.

V velikem uljaku pri Kolodeju je bilo samo letos dvesto novih rojev. Torej je ob lepem vremenu, kakrno je bilo v nedeljo popoldne, pred panji tako goste žumelo šebel v zraku, kakor črn oblak. V sredi tega oblaka izletajočih in s paše priletajočih šebel je stal stari Luka Kolodej, z eno reko držal pipo v ustih, drugo pa v žepu imel in široko razkoračen gledal venomer v panje pri dne živalce.

"Opikale te boče," reče Pridan, ki pride okoli uljaka, a bolj pri strani postoji.

"Kaj pa!" odgovori Luka in se ne gane.

Po tem mokevakem posrjavu in osrjavu oba sosedata vaak na svojem mestu obstojata mirno; vendar je Luka Kolodej mončo sam v sebi ugibal, kakšen bes je prinesel Pridana ob tej uri k njemu — Pridan je pa premišljeval, kako bi začel govoriti o tem, kar je bil namenjen; sicer ni bil nikdar za besedo v zadregi, štjal je celo časopis, ali današnja stvar je bila sitnejše vrste.

"Tobak sem doma pozabil," reče Pridan in dvakrat loputne po stegnih, da ji drobni denar v žepu bahato zašvenkiljal.

"Na!" Reki vrže Kolodej svojo irhasto možnjo tobaka iz oblaka šebel ven proti sosedu. A ker je bil pri tem z roko zamahnil, začene se mu ena šebelica v laze in ruje jemo, da bi prišla do kofe. Skočen stari Luka uide iz roja ven, ali se vrašnica ga podi in ne odneha, predno mu žela ne pusti v čelu.

"Te je? Te je? Kaj sem ti pravil!" vpije želo iz kofe.

"Med imajo, pa se boje zanj, zato so hude," reče stari Luka hladnokrvno, kajti njegove čutice so bile vsega vajene.

"I, mene! Veš, da je stari pregovor, da so čebele hude zato, ker so ženake. Trot nima nebeden žela. Le ženska pika. Kakor so nas pikale naše, saj veš, Bog jim daj nebesa! A smo jih vendar radi imeli, ženake, ko smo bili mladi, vedi ga vendar..." se smeje Pridan.

"Beži, beži!" ga postvari starejši sosed.

(Dalje prihodnjič.)

ŠESTMESEČNA TEKMA PRI NABIRANJU NOVIH NAROČNIKOV ZA PROSVETO.

POZOR!! ČITAJTE!! PRIDRUŽITE SE TEKMI!

Glavni upravni odbor S. N. P. J. je sklenil, da se priredi šestmesečna tekma za pridobivanje naročnikov na Prosveto. Tekma traja šest mesecev. Prične dne 1. junija in konča dne 30. novembra t. l.

Vsak član ali članica S. N. P. J. in društva v celoti se lahko pridružijo ti tekmi.

Določene so naslednje nagrade, katere se točno izplačajo vsem tekmovalcem, ki so do njih upravičeni:

- Za 2 nova celoletna ali za 4 polletne naročnine—3 knjige Književne Matice.
- Za 3 nove celoletne ali za 6 polletnih naročnin—4 knjige Knjiž. Matice in polletna naročnina na Prosveto.
- Za 5 novih celoletnih ali za 10 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in celoletna naročnina na Prosveto.
- Za 10 novih celoletnih ali za 20 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in lepa krasna pozlačena ura.
- Za 15 novih celoletnih ali za 30 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in krasna pozlačena ura in verižica.
- Za 20 novih celoletnih ali za 40 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in krasni "Rogers Silver" namizni sestav in "Fountain Pen".
- Za 25 novih celoletnih ali za 50 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in Carona Typewriter, pisalni stroj male vrste.
- Za 30 novih celoletnih ali za 60 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in Remington Typewriter, male vrste pisalni stroj.
- Za 35 novih celoletnih ali za 70 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in krasni gramofon in 12 izbranih slovenskih plošč.
- Za 40 novih celoletnih ali za 80 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in velik Underwood Typewriter, pisalni stroj.
- Za 50 novih celoletnih ali za 100 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in prstan zlata ura in verižica.
- Za 75 novih celoletnih ali za 150 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in krasni prstan z diamantom.
- Za 100 novih celoletnih ali za 200 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in zlata ura in prstan z diamantom.
- Za 150 novih celoletnih ali za 300 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in Ford Touring Automobil, avtomobil Fordovega sistema.
- Za 200 novih celoletnih ali za 400 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in avtomobil Chevroletovega sistema.

Vsak tekmovalec ima pravico, da lahko spremeni gornje nagrade v zahtevo za dobiček v gotovem denarja po dogovoru.

Za vsak slučaj enakosti v tekmi se bodo dale enake nagrade dvema ali več tekmovalcem.

ZELO VAŽNO JE, DA SI ZAPOMNIJO VSI, KI SE BODO PRIJAVILI ZA TEKMO, DA SE PRI TI TEKMI NE PLAČA TEKMOVALECEM PROVIZIJA IN VSAK TEKMOVALEEC MORA UPOSLATI CELO SVOTO UPRAVNIŠTVU. To se je odredilo vsled tega, ker so nagrade tako visoke v kolikor jih dovoljuje zakon te svrhe.

Člani, članice ali društva, ki se žele udeležiti te tekme naj takoj pišejo po potrebne listine in knjižice za nabiranje novih naročnikov upravi Prosveto na naslov: PROSVETA, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill., enako je nasloviti vsa pisma in denarne pošiljave.

Prosveta je lastnina Slovenske narodne podporne jednote, ki je izdaja v izobraževalne namene. Člani Slovenske narodne podporne jednote so veliko žrtvovali za razširjenje čitalniškega kroga Prosvete. Večina agitatoričnega dela je bila dozdaj opravljena brez kakšne odškodnine ali pa za zelo majhno odškodnino. Izvrševalni odbor S. N. P. J. je zaradi tega zaključil, da se razpišejo za pridobivanje naročnikov na Prosveto boljše nagrade, kot se bile dozdaj v navadi, da se trud neumornih delavcev za razširjenje Prosvete saj deloma odškoduje.

Bratje in sestre člani Slovenske narodne podporne jednote, sedaj se vam nudi prilika, da si pridobite nagrado in da pomagate razširiti vaš lastni list Prosveto! Torej na delo!

PROSVETA, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.